

Závěrečná zpráva projektu specifického výzkumu na rok 2011 – zak. č. 2108

Název projektu: Aktuální stav využití alternativní a augmentativní komunikace v ZŠ speciálních v ČR

Specifikace řešitelského týmu

Odpovědný řešitel: PhDr. Petra Bendová, Ph.D.

Studenti doktorského studia na PdF UHK: -----

Studenti magisterského studia na PdF UHK: Bc. Kateřina Fialová, Bc. Martina Čecháčková

Školitelé doktorandů: -----

Další výzkumní pracovníci: -----

Celková částka přidělené dotace: 31. 500 Kč (čerpáno celkem: 31.514,18 Kč, tj. – 14,18 Kč)

Stručný popis postupu při řešení projektu (max. 2 strany):

V rámci realizace projektu specifického výzkumu pro rok 2011 jsme vycházely z předpokladu, že jedinci s těžším mentálním postižením (pozn. se středně těžkou, těžkou a hlubokou mentální retardací) mají stejná práva ve vztahu k přístupu k informacím a vzdělávání jako intaktní populace. Zohledněna byla také skutečnost, že v kontextu zpřístupňování vzdělávání jedinců se speciálními vzdělávacími potřebami je nutné v rámci edukačního procesu této cílové skupiny zohlednit jejich specifické, nejen edukační, ale i komunikační potřeby.

Ve školním věku se často jedná o jedince s těžce narušenou komunikační schopností, kteří nejsou schopni funkčně komunikovat s využitím standardních komunikačních prostředků (tj. verbálně). Vzhledem ke skutečnosti, že komunikaci lze považovat za základ edukace, jsou za účelem kompenzace komunikačního deficitu využívány systémy a metody augmentativní (podpůrné) a alternativní (náhradní komunikace).

Vzhledem ke skutečnosti, že většina dětí /žáků s těžším mentálním postižením navštěvuje ZŠ speciální, byly za místo realizace výzkumného šetření zaměřeného na využití AAK u dané cílové skupiny zvoleny ZŠ speciální v ČR (Pozn. Prostřednictvím dotazníkového šetření bylo osloveno 160 ZŠ speciálních z celého území ČR.)

Projekt byl řešen dle níže uvedeného časového harmonogramu:

- a) březen 2011: tvorba dotazníku mapujícího aktuální stav využití AAK v ZŠ speciálních v ČR

(Pozn. Jednalo se o anonymní dotazník, jenž byl tvořen celkem 16 polouzavřenými a uzavřenými položkami dotazníku. Názory pedagogů ZŠ speciálních na oblast využití AAK byly mapovány prostřednictvím škálových odpovědí.)

b) vytvoření, kontrola, aktualizace databáze kontaktů ZŠ speciálních v ČR: březen 2011

c) distribuce dotazníků na ZŠ speciální v ČR: duben 2011

d) sběr dat dotazníkovým šetřením: duben – červen 2011

(Pozn. Vzhledem k nízké návratnosti dotazníků k 30.06. 2011 – 11,88% se řešitelský tým rozhodl pro opakování distribuce dotazníků na ZŠ speciální v ČR, v září – říjnu 2011, tj. po letních prázdninách 2010/2011.)

e) opakovaný sběr dat dotazníkovým šetřením: září – říjen 2011

(Pozn. Opakovaným sběrem dat bylo zajištěno zvýšení návratnosti dotazníků o 35,62% tj. na 47,5%.)

f) vyhodnocení dat získaných dotazníkovým šetřením: listopad 2011

g) tvorba publikačního výstupu ve vazbě na RIV: listopad – prosinec 2011

(Pozn. Dle informace odpovědné redaktorky, vzhledem k recenznímu řízení atp. bude výstup specifického výzkumu publikován v I. pololetí 2012.

V lednu 2012 bude česká verze výstupu projektu specifického výzkumu zaslána také do odborného periodika Speciální pedagogika /pozn. v současné době probíhá jazyková a stylistická úprava textu + překlad anotace příspěvku do AJ/)

Výstupy výzkumného šetření (viz Povinná příloha a)) komplexně mapují využitelnost systémů AAK na ZŠ speciálních v ČR. V odborném textu jsou řešeny dílčí oblasti využití AAK v praxi ZŠ speciálních v ČR, a to zejména v oblasti:

- procentuelního využití dílčích systémů/metod AAK na ZŠ speciálních v ČR;
- vymezení diagnostických hledisek pro volbu systémů AAK v ZŠ speciálních;
- zmapování spektra pomůcek, jež jsou k aplikaci AAK do praxe ZŠ speciálních využívány;
- definování nejčastějších obtíží, s nimiž se pedagogové na ZŠ speciálních při aplikaci AAK setkávají;
- zmapování přínosu využití systémů AAK pro žáky ZŠ speciálních, a to v oblasti rozvoje komunikativních, sociálních a odborných kompetencí žáků;

- zhodnocení přínosu využití systémů AAK pro žáky ZŠ speciálních, a to v oblasti komunikace, edukace a integrace.

Přehled realizovaných výdajů:

- a) Osobní náklady - mzdy (DPP): **20.000 Kč**

Se studentkami kombinované formy studia studijního oboru K-SMN, Bc. Kateřinou Fialovou a Bc. Martinou Čecháčkovou, byly za účelem aktivní participace na realizaci projektu specifického výzkumu uzavřeny DPP v celkové výši 10.000 Kč/studentka. Studentky se na realizaci výzkumného šetření celorepublikového charakteru spolupodílely zejména v rámci tvorby, kontroly a aktualizace databáze ZŠ speciálních v ČR, (opakovanou) distribucí dotazníků, participací při zpracování získaných dat, jakož i zpracování publikačního výstupu.

- b) materiálové náklady: kancelářské potřeby **5.514,18 Kč**

S ohledem na zpracování/vyhodnocování získaných dat byly zakoupeny níže uvedené kancelářské potřeby: kancelářský papír, toner, psací potřeby.

- c) náklady nebo výdaje na služby a jejich stručné zdůvodnění: **5.850 Kč**

Za účelem prezentace výstupů projektu specifického výzkumu v E-pedagogiu, jež je zařazeno do "Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik" schváleného Radou pro výzkum a vývoj dne 20. 6. 2008, jež vychází s periodicitou: 1x číslo v ČJ a 1x číslo v AJ (pozn. cizojazyčné články jsou redakční radou preferovány, byl pí Mgr. Zuzanou Hametovou (DPP) zajištěn překlad publikačního výstupu do AJ, a to zejména za účelem zvýšení pravděpodobnosti uveřejnění výstupu specifického výzkumu ve vazbě na RIV

Kontrolovatelné výsledky řešení

Výsledky výzkumu budou publikovány v elektronickém časopise **E-pedagogium** (vydavatel Pedagogická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci), a to v prvním pololetí roku 2012.

Publikační výstup ve vazbě na RIV byl vytvořen s mírným časovým posunem, a to s ohledem na nízkou návratnost dotazníků v období duben – červen 2011 (tj. 11,88%), kdy bylo nutné distribucí dotazníků a sběr dat, vzhledem k výpovědní hodnotě výzkumného šetření, provést opakovaně, a to s ohledem na harmonogram školního až v období září - říjen 2011 (pozn. Opakovanou distribucí dotazníků došlo ke zvýšení jejich návratnosti o 35,62%, tj. celkem na 47,5% z distribuovaných dotazníků).

Text referující o výstupech realizovaného výzkumu bude dále doplněn i praktické zkušenosti vedoucí realizačního týmu z oblasti využití AAK u žáků s těžším mentální m postižením a poruchami autistického spektra, jakož i o základní metodiku aplikace AAK do praxe ZŠ speciálních. (viz Povinná příloha a))

(Pozn.: V lednu 2012 bude česká verze výstupu projektu specifického výzkumu zaslána také do odborného periodika Speciální pedagogika /pozn. v současné době probíhá jazyková a stylistická úprava textu + překlad anotace příspěvku do AJ/)

d) Osobní náklady - stipendia a jejich stručné zdůvodnění: **20.000 Kč**

Výše stipendia (a 10.000 Kč/ studentka navazujícího magisterského studia) byla zvolena s ohledem na skutečnost, že se studentky budou spolupodílet na realizaci výzkumného šetření celorepublikového charakteru, jehož součástí je mj. tvorba databáze ZŠ speciálních v ČR, distribuce dotazníků, spolupodílí na zpracování získaných dat.

Studentky zapojené do výzkumu:

Bc. Kateřina Fialová (č. účtu 35-4956180227/0100) (studijní obor K-SMN)

Bc. Martina Čecháčková (č. účtu: 78-9177650237/0100) (studijní obor K-SMN)

e) materiálové náklady: kancelářské potřeby **5.500 Kč**

(Kancelářské potřeby: kancelářský papír, toner, psací potřeby – budou využity pro tvorbu podkladů při vyhodnocování získaných dat).

f) náklady nebo výdaje na služby a jejich stručné zdůvodnění: **6.000 Kč**

Vzhledem ke skutečnosti, že časopis E-pedagogium je časopisem odborným, jenž vychází v periodicitě: 1x číslo v ČJ a 1x číslo v AJ (pozn. cizojazyčných článků je v redakci zpravidla nedostatek) - překladem publikačního výstupu do AJ se tak zvýší pravděpodobnosti uveřejnění výstupu specifického výzkumu ve vazbě na RIV.

Povinné přílohy:

- a) **kopie publikačních výstupů**
- b) výpis z OBD (bude doložen bezprostředně po vydání publikačního výstupu a jeho zadání do OBD)
- c) **výsledovka z ekonomického informačního systému Magion – vyúčtování dotace**

Datum: 2. ledna 2012

Podpis odpovědného řešitele